

1

LA POBLACIÓ DE LES ILLES BALEARS

RESUM

La població de les Illes Balears durant el període 2000-2010 ha experimentat un creixement del 25,88%. Cap altra comunitat autònoma de l'Estat espanyol ha assolit un increment tan important en termes relatius. Les dades provisionals segons la revisió del padró de l'1 de gener del 2011 pareixen marcar un canvi de cicle que es manifesta simultàniament en cada un dels components demogràfics de creixement: reducció del flux immigratori (i, fins i tot, moviment de retorn en alguns casos) i descens en el nombre de naixements. L'augment poblacional ha estat conseqüència, essencialment, de la forta intensitat dels fluxos immigratoris procedents de l'estranger.

Un dels impactes estructurals més intensos s'ha produït en la composició per nacionalitat. L'any 2000 el 8% de la població tenia nacionalitat estrangera, i en el 2010 aquesta població ha assolit un pes del 22%. En valors absoluts, s'ha passat dels 73.214 residents estrangers als 242.578. La repercussió d'aquest augment de població es manifesta en tots els àmbits demogràfics que s'han analitzat. Territorialment, s'ha observat un fort increment de la població estrangera en tots els municipis de les Illes, tot i que la distribució no és uniforme, i tant s'han produït forts increments en els municipis tradicionalment amb forta presència residencial estrangera com en aquells municipis que han ofert unes condicions laborals més favorables. La novetat d'aquest cicle immigratori a les Illes ha estat la juxtaposició de dos corrents migratoris, que en la major part d'indrets no són coincidents: la migració residencial i la migració laboral.

Així mateix, també s'han produït canvis demogràfics significatius que es reflecteixen en l'estructura i la composició de les llars. Bàsicament ens referim al canvi en els models de convivència, caracteritzats per l'increment de les unions de fet i els fenòmens que afecten els matrimonis (els descens de la taxa general i l'augment dels matrimonis civils, d'una banda, i l'increment de les dissolucions matrimonials de l'altra) i la fecunditat (les baixes taxes de reproducció general i el retard en l'edat de tenir fills). Tot això repercuteix en nous models de convivència, amb llars més reduïdes i en l'increment de la família monoparental amb o sense fills.

Finalment, cal destacar que la població que suporta el nostre arxipèlag és, com mostra l'indicador de pressió humana (IPH), molt superior a la que mostren les estadístiques demogràfiques. Com a conseqüència de l'estacionalitat de l'activitat econòmica turística centrada sobretot en els mesos estivals, la població s'ha incrementat en gran mesura fins augmentar en prop del 80% en l'àmbit insular. Aquest increment demogràfic estacional ha de ser tengut en compte per proveir de serveis i equipaments la població resident i estacional, i el seu coneixement és fonamental per als planificadors i els responsables de les administracions públiques i les empreses.

1.1.

INTRODUCCIÓ

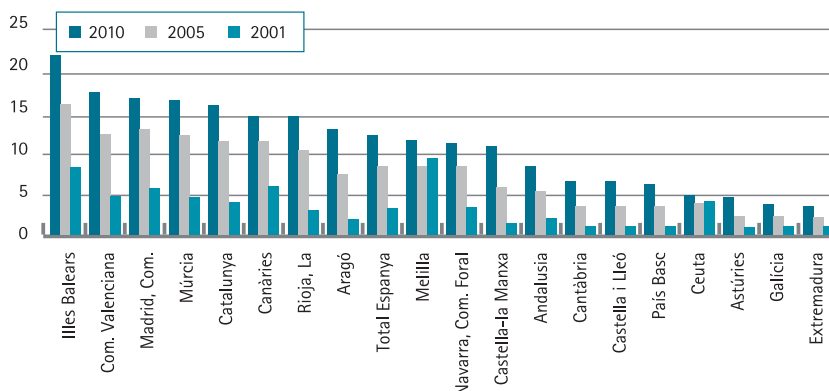
Les dades definitives del padró municipal d'1 de gener de 2010 reflecteixen l'alentiment progressiu en el creixement de la població que es detecta d'ençà l'inici de la crisi econòmica. L'arxipèlag balear ha assolit 1.106.049 habitants, xifra que suposa un augment de 10.623 residents, i en termes relatius, un increment del 0,97% (el quart més alt per comunitat autònoma, però el més baix des de 2004). De la seva banda, l'Estat espanyol ha arribat als 47.021.031 habitants i ha experimentat un creixement de 275.024 persones, que en termes relatius suposen un augment del 0,59%. (Vegeu el quadre III-1 i AIII-1).

A les Illes, els estrangers suposen un col·lectiu de 242.256 persones amb un increment del 2% (4.694 persones). Representen un 21,9% de la població, la major xifra de totes les comunitats autònomes i molt per sobre de la mitjana estatal que és del 12,2%. Les dades provisionals d'1 de gener de 2011 ens mostren, després de molts anys, un decreixement global del nombre d'estrangers residents a Espanya. La població estrangera se situaria en els 5.730.667 habitants; és a dir, 17.067 menys que l'1 de gener de 2010. A les Illes Balears, la xifra provisional d'estrangers de 2011 seria de 242.578; això representaria un petit increment (0,1% el creixement més baix des de 2001) de 322

QUADRE III-1. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER COMUNITAT AUTÒNOMA DE RESIDÈNCIA (2001-2010)*											
	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	
Total Espanya	47.021.031	46.745.807	46.157.822	45.200.737	44.708.964	44.108.530	43.197.684	42.717.064	41.837.894	41.116.842	
Andalusia	8.370.975	8.302.923	8.202.220	8.059.461	7.975.672	7.849.799	7.687.518	7.606.848	7.478.432	7.403.968	
Aragó	1.347.095	1.345.473	1.326.918	1.296.655	1.277.471	1.269.027	1.249.584	1.230.090	1.217.514	1.199.753	
Astúries	1.084.341	1.085.289	1.080.138	1.074.862	1.076.896	1.076.635	1.073.761	1.075.381	1.073.971	1.075.329	
Illes Balears	1.106.049	1.095.426	1.072.844	1.030.650	1.001.062	983.131	955.045	947.361	916.968	878.627	
Canàries	2.118.519	2.103.992	2.075.968	2.025.951	1.995.833	1.968.280	1.915.540	1.894.868	1.843.755	1.781.366	
Cantàbria	592.250	589.235	582.138	572.824	568.091	562.309	554.784	549.690	542.275	537.606	
Castella i Lleó	2.559.515	2.563.521	2.557.330	2.528.417	2.523.020	2.510.849	2.493.918	2.487.646	2.480.369	2.479.425	
Castella-la Manxa	2.098.373	2.081.313	2.043.100	1.977.304	1.932.261	1.894.667	1.848.881	1.815.781	1.782.038	1.755.053	
Catalunya	7.512.381	7.475.420	7.364.078	7.210.508	7.134.697	6.995.206	6.813.319	6.704.146	6.506.440	6.361.365	
Com. Valenciana	5.111.706	5.094.675	5.029.601	4.885.029	4.806.908	4.692.449	4.543.304	4.470.885	4.326.708	4.202.608	
Extremadura	1.107.220	1.102.410	1.097.744	1.089.990	1.086.373	1.083.879	1.075.286	1.073.904	1.073.050	1.073.381	
Galícia	2.797.653	2.796.089	2.784.169	2.772.533	2.767.524	2.762.198	2.750.985	2.751.094	2.737.370	2.732.926	
Madrid, Com.	6.458.684	6.386.932	6.271.638	6.081.689	6.008.183	5.964.143	5.804.829	5.718.942	5.527.152	5.372.433	
Múrcia	1.461.979	1.446.520	1.426.109	1.392.117	1.370.306	1.335.792	1.294.694	1.269.230	1.226.993	1.190.378	
Navarra, Com. Foral	636.924	630.578	620.377	605.876	601.874	593.472	584.734	578.210	569.628	556.263	
País Basc	2.178.339	2.172.175	2.157.112	2.141.860	2.133.684	2.124.846	2.115.279	2.112.204	2.108.281	2.101.478	
Rioja, La	322.415	321.702	317.501	308.968	306.377	301.084	293.553	287.390	281.614	270.400	
Ceuta	80.579	78.674	77.389	76.603	75.861	75.276	74.654	74.931	76.152	75.694	
Melilla	76.034	73.460	71.448	69.440	66.871	65.488	68.016	68.463	69.184	68.789	

*Dades referides a l'1 de gener de l'any corresponent
Font: INE, Revisió del padró.

Gràfic III-1
Nombre d'estrangers per 100 habitants (2001, 2005, 2010)

Font: INE, Revisió del padró

residents més que l'any anterior. (Vegeu el gràfic III-1 i el quadre III-2.).

Els increments més significatius del nombre d'estrangers el 2010 són els italians (1.085), alemanys (1.031), romanesos (736) i marroquins (730). Això no obstant, es detecten balanços migratoris negatius o, dit d'una altra manera, fluxos de retorn més potents que els d'entrada en set dels 22 països amb poblacions més grans residents a les Illes Balears. Els països que presenten decreixements en el nombre de residents són l'Argentina (-818), Bolívia (-744), l'Uruguai (-487), el Brasil, Xile, l'Equador i Colòmbia, que en conjunt han baixat en 3.000 persones, aproximadament. (Vegeu el quadre AIII-2.).

1.2.

L'EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ 2001-2010

Per primera vegada disposam a les Illes Balears de dades demogràfiques completes

que abasten la primera dècada del segle XXI, per la qual cosa hem cregut oportú fer en l'edició d'enguany un esforç important en l'anàlisi estadística de les dades demogràfiques completes per al període 2001-2010, tant en l'àmbit del conjunt regional com en l'insular i el municipal. La foto que surt és, en molts de casos, sorprenent per la intensitat, la rapidesa i la generalització que a casa nostra ha tingut el procés immigratori.

També convé recordar que al llarg d'aquest període s'han produït tot un seguit de canvis normatius en relació amb la situació legal dels estrangers i als processos de regularització¹, tot i que a efectes estadístics no ha tingut cap repercussió, ja que les operacions censals i dels padrons no adopten el criteri legal sobre la situació regular o no d'aquestes persones, sinó el criteri sobre si estan o no donades d'alta com a residents en un

¹ Ens referim a la Llei orgànica 4/2000, de 11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per les Lleis orgàniques: LO. 8/2000, de 22 de desembre; LO. 11/2003, de 29 de setembre; LO. 14/2003, de 20 de novembre; LO. 2/2009, de 11 de desembre; LO. 10/2011, de 27 de juliol.

QUADRE III-2. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA PER COMUNITAT AUTÒNOMA DE RESIDÈNCIA (2001-2011)												
	2011 prov.	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	
Total Espanya	5.730.667	5.747.734	5.648.671	5.268.762	4.519.554	4.144.166	3.730.610	3.034.326	2.664.168	1.977.946	1.370.657	
Andalusia	727.176	704.056	675.180	623.279	531.827	488.928	420.207	321.570	282.901	212.202	164.145	
Aragó	170.421	173.086	172.138	154.892	124.404	105.361	96.848	77.545	61.896	44.028	25.132	
Astúries	50.310	49.286	47.119	40.804	32.720	30.258	26.797	22.429	19.691	14.846	10.848	
Illes Balears	242.578	242.256	237.562	223.036	190.170	167.751	156.270	131.423	126.505	99.744	73.614	
Canàries	306.307	307.379	301.204	283.847	250.736	233.447	222.260	185.781	179.493	143.138	107.930	
Cantàbria	38.863	39.201	38.096	33.242	26.795	23.834	20.547	16.364	13.677	10.334	6.833	
Castella i Lleó	171.554	169.498	167.641	154.802	119.781	106.159	91.318	71.300	59.440	42.640	26.572	
Castella-la Manxa	231.810	229.554	225.888	206.008	159.637	132.725	115.223	88.858	70.899	48.123	27.887	
Catalunya	1.182.957	1.198.538	1.189.279	1.103.790	972.507	913.757	798.904	642.846	543.008	382.067	257.354	
Com. Valenciana	877.678	893.759	889.340	847.339	732.102	668.075	581.985	464.317	413.760	301.143	199.574	
Extremadura	41.460	39.356	37.223	35.315	29.210	27.467	25.341	20.066	17.885	15.125	11.627	
Galícia	109.994	109.670	106.637	95.568	81.442	73.756	69.363	58.387	53.808	42.462	33.058	
Madrid, Com.	1.062.026	1.079.944	1.063.803	1.005.381	866.910	800.512	780.752	664.255	589.215	444.440	305.656	
Múrcia	240.749	241.865	235.991	225.625	201.700	189.053	165.016	132.918	113.912	83.511	55.458	
Navarra, Com. Foral	71.380	71.369	70.627	65.045	55.921	55.444	49.882	43.376	38.741	30.686	19.497	
País Basc	144.551	139.369	132.865	117.337	98.524	85.542	72.894	59.166	49.231	38.408	27.438	
Rioja, La	46.084	46.680	46.931	43.856	36.825	35.037	31.075	24.988	20.570	15.288	8.193	
Ceuta	4.736	3.995	3.550	3.124	3.016	3.078	3.037	2.863	3.203	3.334	3.281	
Melilla	10.033	8.873	7.597	6.472	5.327	3.982	2.891	5.874	6.333	6.425	6.561	

Font: INE, Revisió del padró.

municipi determinat independentment de la seva situació legal².

Així, la primera constatació que podem fer és que la població de les Illes Balears ha experimentat durant aquest primer decenni del segle XXI un creixement demogràfic molt intens. En diversos anys del període ha presentat les taxes relatives de creixement interanual més elevades entre les comunitats autònomes de l'Estat.

Fins i tot en aquests dos darrers anys marcats per la forta crisi econòmica internacional, els fluxos demogràfics han continuat creixent, i pel que fa a l'any 2010, es constata que l'arxipèlag balear ha assolit 1.106.049 habitants, xifra que suposa un augment de 10.623 residents, i, en termes relatius, un increment del 0,97% (el quart més alt per CA). En qualsevol cas, aquest creixement es continua situant per sota de l'increment del nombre d'estrangers el 2010, que s'ha situat gairebé en el 2% (1,98%).

Per al conjunt del període 2001-2010, el factor explicatiu principal el trobam en els forts corrents migratoris experimentats sobretot en el primer quinquenni del segle XXI, com a conseqüència d'un procés de creixement econòmic accelerat fonamentat, principalment, en el sector de la construcció.

També podem comprovar que la composició dels estrangers residents és distinta del model migratori estatal. Les Illes es

caracteritzen per una major presència de nombroses colònies de població alemanya i britànica, juntament amb importants colònies nord-africanes i sud-americanes, que palesen el doble model migratori que conviu a l'arxipèlag.

Si comparem la població de 2010 (1.106.049) amb la 2001 (878.627), conclourem que ha crescut en gairebé 227.422 persones, o el que és el mateix, més d'un 25%. La importància de la immigració és òbvia si analitzam el creixement per nacionalitats. Així, en el mateix període, la població de nacionalitat espanyola ha crescut en 59.049 persones, mentre que la població d'estrangers, s'ha ampliat dels menys de 74.000 habitants el 2001 als 242.256 habitants el 2010. La població espanyola només ha augmentat un 7,34%, mentre que la població estrangera ha crescut un 227,89%; és a dir, s'ha multiplicat per 3,2 en el termini de només deu anys. (Vegeu el quadre III-3).

L'illa que ha experimentat el major creixement relatiu ha estat Formentera, amb prop del 45%, que ha estat conseqüència, tant del creixement en valors absoluts molt similars d'espanyols (1.435) i estrangers (1.652). Eivissa és l'illa que amb el 40,60% d'increment ocupa la segona posició quant a creixement; els 38.303 nous habitants es distribueixen entre 14.091 espanyols i 24.212, estrangers. En només deu anys la colònia estrangera s'ha més que triplicat. Menorca se situa en tercera posició. Amb un percentatge de creixement molt similar a la mitjana, ha crescut en 19.087 persones, de les quals 7.640 són espanyoles i 11.447 són estrangeres. Cal destacar que Menorca és l'illa que ha

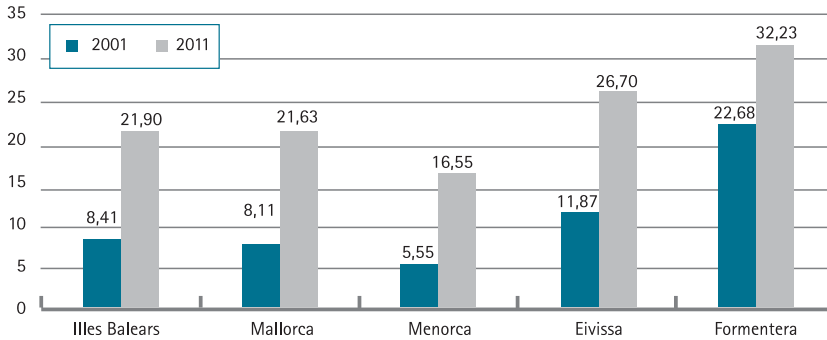
² A partir de 2006 cada dos anys aquestes persones estan obligades a donar-se d'alta en el padró municipal i si no ho fan automàticament se les dona de baixa, per la qual cosa, és possible que l'efecte de la crisi sobre el procés de retorn d'immigrants no es reflecteixi amb més intensitat en els censos i padrons fins a les correccions que es facin a partir de gener de 2012.

QUADRE III-3. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ BALEAR PER NACIONALITAT I ILLA DE RESIDÈNCIA (2001-2010)

	Illes Balears		Mallorca		Menorca		Eivissa		Formentera						
	Total	Espanyola Estrangera	Total	Espanyola Estrangera	Total	Espanyola Estrangera	Total	Espanyola Estrangera	Total	Espanyola Estrangera					
2001	878.627	804.744	73.883	702.122	645.173	56.949	75.296	71.118	4.178	94.334	83.137	11.197	6.875	5.316	1.559
2002	916.968	817.224	99.744	730.778	653.767	77.011	78.796	72.901	5.895	99.933	85.021	14.912	7.461	5.535	1.926
2003	947.361	820.856	126.505	753.584	655.482	98.102	81.067	73.283	7.784	105.103	86.629	18.474	7.607	5.462	2.145
2004	955.045	823.622	131.423	758.822	656.439	102.383	82.872	74.029	8.843	106.220	87.567	18.653	7.131	5.587	1.544
2005	983.131	826.861	156.270	777.821	657.299	120.522	86.697	75.166	11.531	111.107	88.707	22.400	7.506	5.689	1.817
2006	1.001.062	833.311	167.751	790.763	661.360	129.403	88.434	75.891	12.543	113.908	90.173	23.735	7.957	5.887	2.070
2007	1.030.650	840.480	190.170	814.275	666.042	148.233	90.235	76.563	13.672	117.698	91.751	25.947	8.442	6.124	2.318
2008	1.072.844	849.808	223.036	846.210	672.211	173.999	92.434	77.287	15.147	125.053	93.986	31.067	9.147	6.324	2.823
2009	1.095.426	857.864	237.562	862.397	677.604	184.793	93.915	78.228	15.687	129.562	95.437	34.125	9.552	6.595	2.957
2010	1.106.049	863.793	242.256	869.067	681.056	188.011	94.383	78.758	15.625	132.637	97.228	35.409	9.962	6.751	3.211
Creixement absolut 2010/2001	227.422	59.049	168.373	166.945	35.883	131.062	19.087	7.640	11.447	38.303	14.091	24.212	3.087	1.435	1.652
Creixement relatiu 2010/2001	25,88	7,34	227,89	23,78	5,56	230,14	25,35	10,74	273,98	40,60	16,95	216,24	44,90	26,99	105,97

Font: IBESTAT, Revisió del padró

Gràfic III-2
**Percentatge de la població resident estrangera a les Illes Balears
sobre el total de la població (2001-2011)**

Font: IBESTAT, Revisió del padró

experimentat el major creixement relatiu d'estrangers, ja que en el 2001 n'hi havia 4.178, i l'any 2010 aquesta xifra ha augmentat fins als 15.625; és a dir, s'ha multiplicat per 3,74. Mallorca creix un 24%, la qual cosa representa 166.945 nous habitants (35.883 espanyols i 131.062 estrangers). A Mallorca els estrangers presenten la segona taxa més alta de creixement, ja que en aquests deu anys s'han multiplicat per 3,3. (Vegeu el gràfic III-2 i el quadre AIII-3)

L'any 2010 (darrer any de la sèrie 2001-2010) es comprova la continuïtat en el creixement demogràfic amb les següents variacions interanuals per illes: 0,8% a Mallorca, 0,5% a Menorca, 2,4% a Eivissa i 4,3% a Formentera.

El creixement, però, no ha estat uniforme. En els primers anys del període considerat, les taxes de creixement interanual eren molt elevades fins a superar el 4%, fet que ens informa de l'increment de la població, fortíssim i accelerat. El 2007, amb l'inici de la crisi econòmica internacional que afecta el sistema financer i les inversions immobiliàri-

es, va posar fre a l'activitat econòmica que havia possibilitat i impulsat aquesta allau, i els fluxos migratoris comencen a refredar-se, tot i que no s'aturen del tot. De cada cop, els balanços migratoris presenten uns valors més baixos i, en el cas de Menorca, les xifres d'estrangers d'1 de gener de 2010 mostren un descens global, tot i que molt feble, després de dos anys d'estabilització del col·lectiu. Ja hem esmentat, així mateix, que algunes poblacions de països determinats ja han començat a presentar comportaments de retorn, febles encara, i que es poden reactivar en els propers anys, fruit de la profunditat de la crisi, les baixes taxes de creixement actual que no permeten crear llocs de treball nous per a l'elevat percentatge de població activa que està en situació d'atur.

1.3.

L'EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA MUNICIPAL 2001-2010

Si el canvi estructural provocat per l'allau migratòria internacional ha estat molt in-

tens, la situació municipal encara ha estat més inversemblant. Hem passat només en una dècada a un canvi molt significatiu de la dinàmica i l'estructura poblacionals de tots els municipis de les Illes. Si unes dècades enrere la presència de la població estrangera, amb un pes molt poc significatiu en comparació amb l'actual, estava molt ben definida en el territori, i ocupava, d'una banda, els municipis amb alt valor paisatgístic i natural de la Serra de Tramuntana i, de l'altra, els municipis costaners amb una infraestructura turística important i, en molt pocs casos, formaven grups amb un pes demogràfic destacable en municipis interiors o de base agrícola, com sa Pobla, actualment la situació és contràriament ben distinta. A començament de 2010, deu municipis de l'arxipèlag tenen entorn un terç de la població resident amb nacionalitat estrangera i gairebé la meitat tenen una de cada cinc persones que té una nacionalitat distinta de l'espanyola. Aquests valors, deu anys enrere, no s'assolien ni entre els municipis amb major percentatge de població estrangera.

Les variacions interanuals 2009-2010 més importants quant al creixement demogràfic es localitzen a Mallorca en els municipis següents: Mancor de la Vall (7,2%), Consell (4,6%), Puigpunyent (3,8%), Costitx (3,5%) i Santa Maria del Camí (3,1%)

A Menorca, aquests creixements interanuals més significatius es donen a Sant Lluís (2,9%) i a es Mercadal (2%).

A les Pitiüses, aquests creixements interanuals més significatius es donen a Formen-

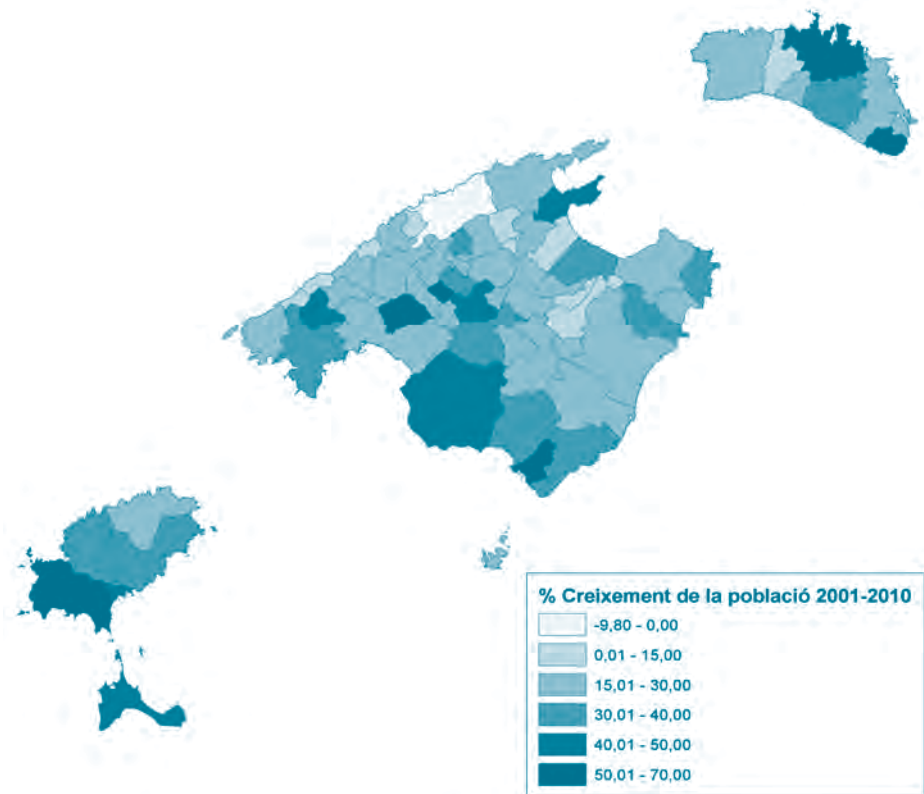
tera (4,3%), a Santa Eulàlia des Riu (4,2%) i a Sant Josep de sa Talaia (3,2%)

Igualment, es pot assenyalar que només es donen creixements interanuals negatius en els següents municipis de Mallorca: Fornalutx (-7,3%), Santa Eugènia (-4,1%), Estellencs (-2,8%), Muro (-2%), Banyalbufar (-1,9%), Búger (-1,9%), Pollença (-1,6%), Escorca (-1,4%), ses Salines (-0,7%), Calvià (-0,6%), Montuïri (-0,4%), Sant Joan (-0,2%), Felanitx (-0,2%) i Andratx (-0,1%). A Menorca són Ferreries (-1,1%) i Maó (-0,3%). I a les Pitiüses només es dona a Sant Joan de Labritja (-1,2%).

Quant a l'anàlisi per al decenni 2001-2010, en primer lloc, si analitzam l'increment total municipal de la població, ens adonam que únicament un municipi de les Illes ha perdut població: Escorca, que ha passat de 306 a 276 habitants, tot i que és un municipi atípic, d'accés molt difícil, amb una estructura de la propietat rústica de grans dimensions i un hàbitat amb un grau elevat de dispersió i sense grans infraestructures productives. No obstant això, la tendència global en aquest decenni ha estat presentar un fort creixement de població que en molts de casos han significat increments superiors al 30, 40, 50 i, fins i tot, en el cas de es Mercadal, a Menorca, del 65%. (Vegeu el mapa III-1).

L'illa en què els municipis han presentat, en conjunt, majors taxes de creixement, és Eivissa, en què tots els municipis han crescut entre un 24,45% (Sant Joan de Labritja) i més del 50% (Sant Josep de sa Talaia). Menorca ha presentat més dis-

Mapa III-1
Creixement percentual de la població (2001-2010)

Font: IBESTAT, Revisió del padró

persió i les taxes van des de l'increment de l'11,76% de Ferreries fins a la taxa d'Es Mercadal, la més elevada de l'arxipèlag. Mallorca, com és habitual per la major tipologia de municipis, presenta molta dispersió; alguns, com Consell, Marratxí i ses Salines, han superat el 50% del creixement, mentre que n'hi ha que romanen per davall del 10% i, fins i tot, Escorca ha perdut població, com hem comentat. (Vegeu el mapa AIII-1 i el quadre III-4).

L'anàlisi de l'evolució per nacionalitat de la població ens mostra un panorama bastant distint. Nou municipis de Mallorca han presentat pèrdua de població espanyola, que és un fet que podem lligar en gran mesura a l'envelliment de la població i a un creixement vegetatiu negatiu, en molts casos. En el cas de Palma, possiblement la pèrdua de pes de la població espanyola sigui conseqüència de l'encariment dels preus dels habitatges a Ciutat, que ha

QUADRE III-4. POBLACIÓ PER MUNICIPIS I NACIONALITAT (2001 i 2010)

Municipis	2001			2010		
	Total població	Espanyola	Estrangera	Total població	Espanyola	Estrangera
Alaior	7.684	7.062	622	9.399	7.645	1.754
Alaró	4.121	3.677	444	5.401	4.324	1.077
Alcúdia	12.942	11.358	1.584	19.112	12.955	6.157
Algaida	3.868	3.583	285	5.116	4.339	777
Andratx	9.034	6.803	2.231	11.682	7.625	4.057
Ariany	782	732	50	876	726	150
Artà	6.228	5.949	279	7.549	6.050	1.499
Banyalbufar	534	500	34	593	523	70
Binissalem	5.424	5.222	202	7.379	6.651	728
Búger	946	856	90	1.040	881	159
Bunyola	4.910	4.668	242	6.172	5.543	629
Calvià	38.841	31.234	7.607	51.462	32.899	18.563
Campanet	2.366	2.198	168	2.619	2.235	384
Campos	7.132	6.765	367	9.784	7.746	2.038
Capdepera	8.672	7.420	1.252	11.929	8.081	3.848
Castell, es	6.681	6.108	573	7.926	6.448	1.478
Ciutadella de Menorca	23.706	22.934	772	29.247	25.524	3.723
Consell	2.403	2.348	55	3.677	3.361	316
Costitx	931	815	116	1.116	925	191
Deià	677	482	195	773	445	328
Eivissa	34.779	32.085	2.694	49.516	35.893	13.623
Escorca	306	294	12	276	250	26
Esporles	4.082	3.853	229	4.900	4.301	599
Estellencs	371	323	48	378	281	97
Felanitx	15.533	14.232	1.301	18.225	14.122	4.103
Ferrerries	4.134	4.089	45	4.620	4.352	268
Formentera	6.875	5.316	1.559	9.962	6.751	3.211
Fornalutx	624	496	128	703	569	134
Inca	23.361	21.963	1.398	29.321	24.654	4.667
Lloret de Vistalegre	966	889	77	1.295	1.020	275
Lloseta	4.736	4.607	129	5.750	5.036	714
Llubí	1.931	1.838	93	2.302	1.946	356
Llucmajor	24.750	22.240	2.510	36.681	28.637	8.044
Manacor	31.575	29.718	1.857	40.859	31.977	8.882
Mancor de la Vall	924	863	61	1.285	1.171	114
Maó	23.993	22.654	1.339	29.050	24.005	5.045

continua

QUADRE III-4. POBLACIÓ PER MUNICIPIS I NACIONALITAT (2001 i 2010)

Municipis	2001			2010		
	Total població	Espanyola	Estrangera	Total població	Espanyola	Estrangera
Maria de la Salut	1.861	1.701	160	2.187	1.817	370
Marratxí	22.275	21.781	494	33.883	31.968	1.915
Mercadal, es	3.268	2.901	367	5.398	3.910	1.488
Migjorn Gran, es	1.204	1.178	26	1.539	1.252	287
Montuïri	2.406	2.214	192	2.817	2.268	549
Muro	6.359	5.858	501	7.001	5.838	1.163
Palma	346.720	325.324	21.396	404.681	320.942	83.739
Petra	2.634	2.535	99	2.928	2.548	380
Pobla, sa	10.736	9.567	1.169	12.831	10.074	2.757
Pollença	14.647	12.827	1.820	16.981	12.610	4.371
Porreres	4.363	4.060	303	5.531	4.182	1.349
Puigpunyent	1.314	1.084	230	1.938	1.483	455
Salines, ses	3.478	3.132	346	5.234	3.479	1.755
Sant Antoni de Portmany	16.209	14.535	1.674	22.136	16.413	5.723
Sant Joan	1.691	1.585	106	1.958	1.665	293
Sant Joan de Labritja	4.401	3.405	996	5.477	3.741	1.736
Sant Josep de sa Talaia	15.190	13.076	2.114	22.871	17.449	5.422
Sant Llorenç des Cardassar	6.692	5.433	1.259	8.841	5.981	2.860
Sant Lluís	4.626	4.192	434	7.204	5.622	1.582
Santa Eugènia	1.265	1.131	134	1.595	1.350	245
Santa Eulària des Riu	23.755	20.036	3.719	32.637	23.732	8.905
Santa Margalida	8.306	7.392	914	11.626	8.361	3.265
Santa Maria del Camí	4.937	4.743	194	6.176	5.601	575
Santanyí	9.405	8.208	1.197	12.823	8.342	4.481
Selva	2.975	2.840	135	3.620	3.243	377
Sencelles	2.214	2.022	192	3.155	2.678	477
Sineu	2.789	2.603	186	3.619	3.015	604
Sóller	11.705	10.281	1.424	14.075	11.201	2.874
Son Servera	10.179	9.049	1.130	12.286	8.917	3.369
Valldemossa	1.770	1.591	179	2.037	1.707	330
Vilafranca de Bonany	2.431	2.286	145	2.989	2.513	476

Font: IBESTAT, Revisió del padró

fet que molts de municipis de l'entorn i, de cada vegada més lluny, acullin la població jove que es vol independitzar. Aquest fet origina alhora un creixement important dels nuclis receptors. Això es comprova amb les elevades taxes de creixement de la població espanyola de municipis dels voltants de Palma com Consell, Binissalem, Lluçmajor...

Les taxes de creixement de la població espanyola es caracteritzen per presentar uns valors relatius molt més baixos que els de creixement de la població estrangera. Aquest fet posa de relleu la potència de la immigració recent com a motor de la demografia insular i municipal al llarg del decenni considerat.

Quan ens centram en el creixement de la població estrangera en l'àmbit municipal, ens adonam de la dimensió autèntica del procés migratori que han experimentat les nostres illes. L'arribada de més de 168.000 estrangers, en deu anys, més que triplicant la població no espanyola resident, justifiquen aquesta afirmació. Si deixam de banda Fornalutx, segurament per la manca d'oferta i del preu elevat dels habitatges, gran part dels municipis ha vist com la població estrangera resident es duplicava i, fins i tot, es multiplicava per més de deu. El cas més espectacular és el d'Es Migjorn, a Menorca, que ha multiplicat per onze la xifra preexistent d'estrangers, però no són infreqüents els factors multiplicadors superiors a 3, 4 i 5. (Vegeu els mapes AIII-2 i AIII-3).

El creixement en valors absoluts palesa, no obstant això, la generalització de la instal·lació de població estrangera

arreu del territori, una certa tendència a concentrar-se en les capitals insulars i en els municipis més poblats, tal volta per les majors possibilitats d'inserció laboral que ofereixen nuclis grans i molt poblats. Palma ha augmentat en 62.343 habitants, cosa que suposa més d'1/3 del creixement total de la població estrangera. Eivissa capital, que creix en prop d'11.000 estrangers, n'explica el 45% d'increment del total de la Pitiüsa major, mentre que a Menorca, els més de 6.600 estrangers instal·lats en els principals nuclis de l'illa, Maó i Ciutadella, en suposen més del 60%.

Si analitzam el pes de la immigració estrangera per municipis, comprovam que té un grau de dispersió molt més ampli. Destacarem, però, alguns fets. En molts de casos la immigració estrangera no només explica tot el creixement recent de la població, sinó que evita que el municipi hagi perdut població. Aquests casos, tan extrems, només es registren a Mallorca i afecten municipis molt distints. D'una banda, municipis petits de la Serra de Tramuntana, molt envellits i residencials de classes mitjanes i altes, com Estellencs i Deià, però, per l'altra, també hi trobam municipis com Muro i Felanitx, amb un cert envelliment poblacional, i altres com Pollença, Son Servera i Palma, amb una estructura productiva relacionada amb el sector serveis. En algun cas, podem parlar de l'expulsió de població per l'increment dels preus dels habitatges i d'una dinàmica demogràfica vegetativa poc dinàmica, però en altres casos, s'haurien d'analitzar en major profunditat les circumstàncies de pèrdua de població espanyola. (Vegeu el mapa AIII-4.).

De l'altra, dues terceres parts dels municipis expliquen més del 50% del creixement pels fluxos migratoris de població estrangera, i molts arriben a superar aquest percentatge. En el cas oposat, trobam alguns municipis, molt minoritaris, en què l'increment de població estrangera té poc pes en l'evolució de la població experimentada en el darrer decenni. Aquest seria el cas de Fornalutx i Mancor, a la Serra de Tramuntana, i Marratxí, que aconsegueix una funció residencial de la població de Ciutat i que destaca pel poc pes de la població estrangera en el seu territori. (Vegeu els mapes AIII-5 i AIII-6.).

Aquesta fase 2001-2010 de la nostra evolució demogràfica la podem anomenar intercultural o multicultural, atès que es caracteritza per la confluència de fluxos migratoris molt intensos i potents, provinents de països abans molt poc o gens representats.

El pes de la població estrangera ha pujat a l'arxipèlag del 8,41 % de l'any 2001 a prop del 22% de la població l'any 2010. El major pes de la població estrangera per illa s'assoleix a Formentera, on prop d'un terç de la població és de nacionalitat estrangera. Eivissa, amb el 26,7% i Mallorca, amb un 21,63% se situarien a continuació per ordre d'importància del col·lectiu estranger i, en la darrera posició, s'hi situa Menorca, amb un 16,55%. (Vegeu el mapa AIII-7.).

L'anàlisi municipal, novament, ens ofereix una major dispersió de dades. No més posarem de relleu dues qüestions: en el 2010 hi ha deu municipis que te-

nen 1/3 o més de població estrangera i 34, la meitat, en tenen una cinquena part. El major percentatge, amb un 42,43% el presenta el municipi de Deià, un municipi de la Serra de Tramuntana amb una llarga tradició residencial d'artistes, intel·lectuals i de grups econòmics benestants. La resta de municipis propers a un terç de la seva població de nacionalitat estrangera, presenta la distribució següent: a Mallorca, Andratx i Calvià, a Ponent; Alcúdia, a les badies del nord-est; Capdepera i Sant Llorenç des Cardassar, a Llevant; i Santanyí i ses Salines, al migjorn. Tots aquest municipis són costaners i presenten una vocació residencial important, a més d'una estructura de serveis i turisme ben desenvolupada. A Eivissa també presenta un percentatge elevat de població estrangera el municipi de Sant Joan de Labritja, que sempre havia presentat una implantació residencial estrangera forta i, finalment, Formentera, de què ja hem parlat a l'apartat insular.

Quant als municipis que tenen poca presència relativa de població estrangera (que en aquesta anàlisi situarem en el 10% de la població), en trobam quatre a Mallorca, situats al Raiguer, Santa Maria del Camí, Binissalem i Consell, i al municipi dormitori de Palma, Marratxí. Són municipis interiors que han romàs al marge de l'atracció residencial massiva que tenen altres municipis de la Serra de Tramuntana o d'altres àrees amb fort desenvolupament dels serveis turístics. A Menorca, hi trobam en aquesta situació el municipi de Ferreries. (Vegeu el mapa AIII-8.).

1.4.

LA POBLACIÓ ESTRANGERA PER SEXE. CARACTERÍSTIQUES I CANVIS EVOLUTIUS 2001 – 2010

D'acord amb les dades de 2010 hi ha un cert equilibri entre sexes pel que fa a la població estrangera. La relació de masculinitat ens dona un valor d'1,07 fruit de la presència d'uns 8.000 homes més que dones (hi ha 125.095 homes i 117.161 dones estrangeres).

Les variacions absolutes 2009-2010 són les següents: 1.437 per als homes, 3.257 per a les dones i 4.694 pel total.

Quant a l'anàlisi del decenni 2001-2010, aquest equilibri no és present ni propi de tots els col·lectius immigrants. Hi ha grups que presenten unes fortes taxes de masculinitat; és a dir, un predomini molt clar de la xifra d'homes immigrants sobre les dones de la mateixa nacionalitat. Aquest major desequilibri, en favor dels homes, el trobam entre la població de nacionalitat africana i la població asiàtica, una part important de la qual pertany a l'entorn cultural musulmà en què la dona té un paper econòmic secundari, i, per això, és lògic que en tractar-se de mobilitat econòmica siguin menys representades. Tot i amb això, se n'ha reduït la taxa del 2,60 a l'1,79, possiblement per migracions de reagrupament familiar o per la formació de noves famílies amb persones dels mateixos països de procedència. Pel que fa a la població asiàtica, cal destacar que

ha experimentat un creixement relatiu important en aquest decenni i que la migració també presenta un component de marcada masculinitat. Així, la relació de masculinitat de la colònia asiàtica ha pujat de 1,03 a l'1,46 de 2001 a 2010.

Els països de la UE-15 presenten una situació d'equilibri, tot i que un poc favorable als homes, amb una relació per sexes d'1,03. S'ha invertit l'índex respecte a fa un decenni, en què el predomini de les dones era bastant clar: se situaven en un 0,88.

La resta de col·lectius continentals presenten unes xifres de dones superiors a la d'homes. Un cas paradigmàtic és el col·lectiu de dones sud-americanes, moltes de les quals treballen en el servei domèstic i, sobretot, en l'atenció de la població més envellida de les Illes. Aquest mercat laboral ha fet que el flux migratori sigui, fins i tot, superior entre les dones que entre els homes d'aquestes nacionalitats.

Una segona característica que cal recordar és que la migració ha produït canvis significatius en els països de procedència dels estrangers que ara resideixen a les Illes Balears. Així, mentre que en el 2001 els estrangers de la UE-15 s'apropaven al 60% del total de residents, ara han passat a suposar aproximadament el 40%. Tot i amb això, el creixement de la població europea és, en termes absoluts, la més gran; malgrat que en termes relatius, sigui clarament superat per col·lectius com el d'Amèrica del Sud, Àsia o Àfrica.

La resta de continents ha experimentat creixements notables de població,

però el que ha crescut de manera més accelerada ha estat la població d'Amèrica del Sud, que ha passat de representar un 15% dels residents a superar el 24% del contingent de 2010. En deu anys la població d'aquest subcontinent s'ha multiplicat per més de cinc.

Actualment, el col·lectiu d'estrangers més nombrosos continua sent l'europeu, malgrat la pèrdua de pes relatiu, i seguit, de cada vegada més a prop, pels immigrants d'Amèrica del Sud i, a molta distància, de la població africana. La colònia asiàtica creix ràpidament, però presenta uns valors absoluts més modestos.

Per illes, els increments han estat prou destacables. Formentera presenta la taxa d'increment menor (105,97%). Tot i així, té més del doble d'estrangers que fa deu anys. Eivissa, amb un 216,24% i Mallorca, amb un 230,14% presenten uns creixements relatius similars als de la CAIB, que ha vist multiplicat per 3,27 el nombre de residents en aquesta dècada. Menorca, que partia amb unes xifres de residents estrangers relativament baixes, ha experimentat el creixement relatiu més important, i ha assolit un creixement del 273,98%. La intensitat del creixement relatiu de Menorca és conseqüència del fortíssim increment de la colònia sud-americana resident, que ha passat del 543 habitants als 4.209. De vegades, les xifres ens fan perdre de vista la realitat d'un indret tan reduït com Menorca. L'increment de població sud-americana en aquest decenni és equivalent a tota la població resident en un municipi com es Mercadal l'any 2001.

1.5.

REPERCUSSIONS DEMOGRÀFIQUES DE L'EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ 2001 -2010

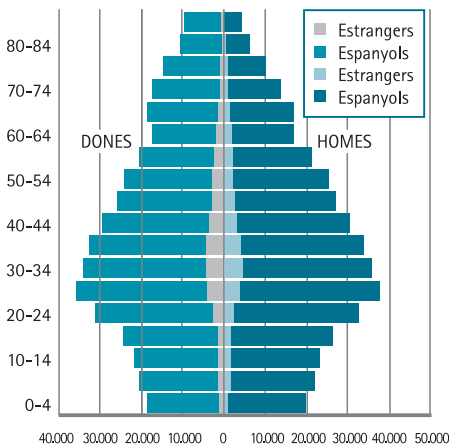
L'anàlisi de l'evolució estructural de la població per nacionalitat en el darrer decenni ens permet arribar a una sèrie de conclusions:

- Els forts fluxos laborals experimentats per la població estrangera han fet que la població balear presenti una estructura fortament marcada per la presència de la població potencialment activa (deu punts per sobre de la població espanyola), mentre que la població espanyola mostra una estructura més madura que avança lentament cap a l'envelliment progressiu de la població. (Vegeu el gràfic III-3).
- El grup de població que ha experimentat un creixement més important és el grup dels potencialment actius (16-64 anys, 70% de la població total l'any 2010). La població estrangera, venguda massivament en aquesta dècada a la recerca d'oportunitats econòmiques i vitals, és responsable del 80% de l'increment d'aquest grup. La incorporació d'aquests contingents ha incidit significativament en la piràmide etària; és a dir, en l'estructura per edat i sexe de la nostra societat. Ha contribuït, d'una banda, que el procés d'envelliment de la població a les Illes s'alenteixi a curt termini, i, de fet, les Illes constitueixen una de les comunitats autònomes menys envellides, i, de l'altra, que la base de

la piràmide s'eixampli com a conseqüència del potencial de fecunditat que aporta la vinguda de població jove i que ha determinat que durant aquest decen ni s'hagin incrementat les taxes de natalitat. (Vegeu el gràfic III-4 i el quadre AIII-4).

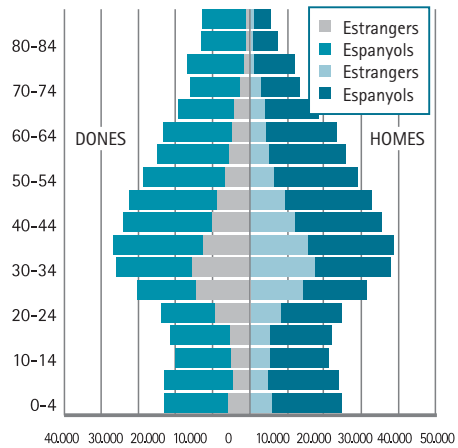
- L'increment de població menor de 16 anys (el 16% de la població total l'any 2010), molt important en aquest decenni, suposa una més que considerable aportació d'estrangers que suposen, aproximadament, el 72% del creixement d'aquest grup.

Gràfic III-3.1
Piràmide de població: Illes Balears (2001)

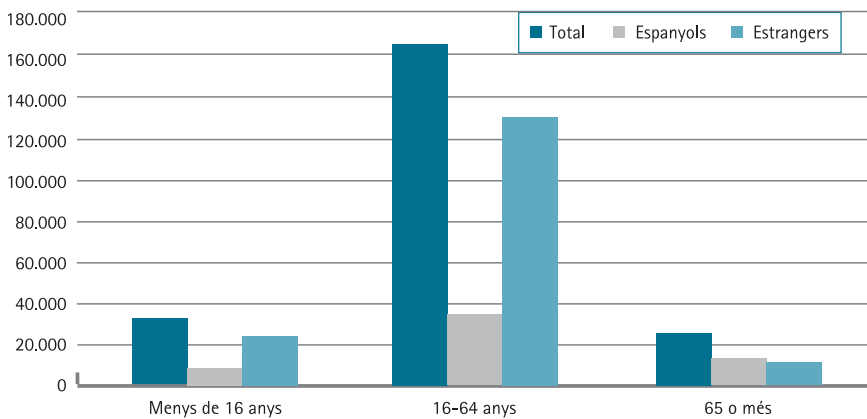
Font: IBESTAT, Revisió del padró

Gràfic III-3.2
Piràmide de població: Illes Balears (2010)

Font: IBESTAT, Revisió del padró

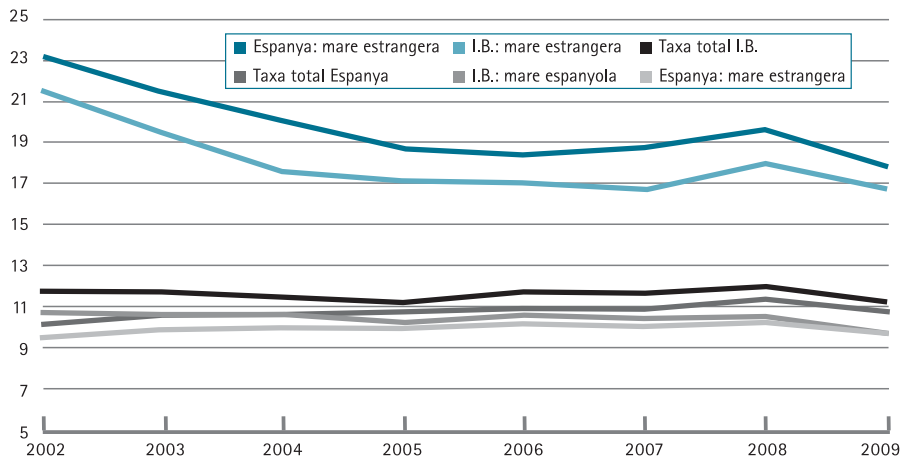
Gràfic III-4
Creixement de la població a les Illes Balears per grups d'edat (2001–2010)

Font: IBESTAT, Revisió del padró

- Finalment, cal esmentar que només en el grup d'edat de 65 i més anys (el 14% de la població total l'any 2010), l'increment de població espanyola ha estat superior al de població estrangera. Tot i amb això, les xifres són molt properes. Això significa que, tant per l'envelliment de la població activa estrangera resident com la immigració residencial, el col·lectiu d'estrangers creix de manera prou significativa. L'esperança de vida en aquest decenni ha augmentat més d'un punt i el vèrtex de la piràmide s'ha anat eixamplant progressivament, com a conseqüència que les cohorts que s'incorporen en els trams d'edat superiors es caracteritzen per ser alhora més nombroses i per presentar unes taxes de supervivència més elevades.
- L'edat mitjana de la població de les Illes se situa en els 39,6 anys en el 2010. Mallorca i Formentera són les illes més envellides, tot i que les xifres més destacables les trobam en l'àmbit municipal. Així, destaquen Maria de la Salut, Sant Joan, Banyalbufar, Búger, Ariany, Banyalbufar, Escorca i Estellencs, que assoleixen valors superiors als 43 anys i, per tant, se situen molt per sobre de la mitjana balear. Són municipis o bé d'interior o petits nuclis mal comunicats de la Serra de Tramuntana caracteritzats per una dinàmica poblacional tant migratòria com vegetativa molt feble. Per contra, hi trobam els municipis que presenten una estructura poblacional més jove com ara Marratxí, Eivissa, Alcúdia i Inca, als quals cal afegir d'altres caracteritzats amb fortes dinàmiques de població, amb forts fluxos immigratoris i xifres de naixements elevades. Els municipis més dinàmics se situen en les àrees econòmicament més actives i són receptores de migracions de tipus laboral, que determinen al seu torn un increment significatiu dels naixements o les migracions de tipus residencial. Altres factors de creixement són la migració de classes mitjanes o mitjanes-altes en recerca de valors paisatgístics i ambientals o de classes treballadores en el cas de municipis propers a Ciutat o ben comunicats en les àrees més dinàmiques de les Illes (Vegeu els mapes AIII-9 i AIII-10).
- El perfil immigratori del període analitzat es caracteritza per l'entrada de fluxos migratoris molt nombrosos constituïts per col·lectius en edat fecunda i procedents de països amb patrons de fecunditat molt elevada. Això ha repercutit intensament en la natalitat de les comunitats autònomes receptores d'aquest tipus de fluxos. Les Illes se situen durant aquest decenni entre les comunitats autònomes amb una taxa bruta de natalitat i una taxa de fecunditat més elevades. Les taxes calculades pel que fa a les mares estrangeres es mantenen durant tot el primer decenni del segle XXI en uns valors notablement superiors a les de les mares espanyoles. Aquest cicle sembla que es tanca en el 2009, els indicadors del qual posen de relleu un canvi de tendència tant en el panorama estatal com en el nostre arxipèlag. (Vegeu el gràfic III-5 i els [quadres AIII-5.1 i AIII-5.2](#)).

Gràfic III-5
**Taxa de natalitat segons nacionalitat de la mare.
 Espanya i Illes Balears (2002-2009)**

Font: INE, Indicadors demogràfics.

- La recuperació dels indicadors de natalitat i fecunditat que es produeix durant els darrers anys del segle XX i fins l'any 2008 és un procés simultani a la intensificació dels fluxos migratoris d'entrada i, per tant, l'anàlisi del comportament de la natalitat i la fecunditat d'aquest període s'ha de lligar amb la influència que sobre aquests indicadors han tingut les mares estrangeres. L'any 2000 només el 10% dels naixements eren de mares estrangeres mentre que en 2009 el pes d'aquests naixements va augmentar fins al 33%. Un terç dels nascuts a les Illes ho varen ser, per tant, de mare estrangera, mentre que en l'àmbit estatal varen suposar el 20% dels naixements. [\(Vegeu el quadre AIII-6.\)](#)
- Durant aquest període continua el progressiu retard del calendari de fecunditat. A les Illes Balears, la sèrie de naixements des de 1975 presenta la mateixa

tendència, tot i que presenta un perfil de mares lleugerament més joves que la mitjana estatal. En el 2009 l'edat mitjana de la maternitat a Espanya va ser de 31,05 anys, mentre que a les Illes Balears s'assolia un mitjana de 30,52 anys. Això no obstant, s'ha de tenir present que es produeixen diferències molt significatives en la maternitat segons la nacionalitat. Les mares estrangeres tenen, de mitjana, els fills més aviat, i l'edat mitjana de les mares estrangeres se situa entorn als 28 anys. [\(Vegeu el quadre AIII-7.\)](#)

- El nombre de fills per dona a les Illes segueix una evolució confluent amb les dades estatals que se situen en el 2009 en 1,3 fills per cada dona. L'anàlisi d'aquest indicador ens mostra distints cicles: un descens progressiu des de 1975 fins als darrers anys del segle XX quan s'inicia una fase de recuperació lleugera que es manté fins al 2008,

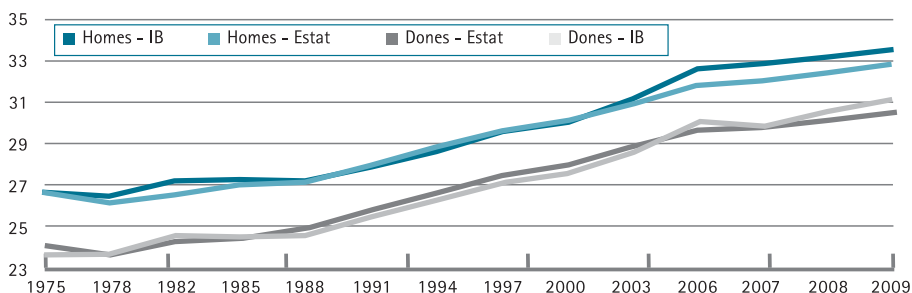
i l'any 2009 pareix marcar un punt d'inflexió i la fi d'aquesta recuperació. Per primera vegada, després de més de deu anys d'una recuperació lleugera, es produeix un descens que discorre paral·lel a un menor creixement de la població. L'indicador calculat per tipus de nacionalitat es manté entre les mares espanyoles des del 2001 entorn a 1,3 fills per cada dona, amb un descens lleu en el 2009. La tendència entre les mares estrangeres és ben distinta i presenta una evolució descendent des de l'any 2001 fins al 2009, encara que l'indicador sigui superior al que presenten les dones de nacionalitat espanyola. (Vegeu el quadre AIII-8.).

- Durant aquest decenni s'han anat consolidant noves formes de convivència. D'una banda, augmenten les llars unipersonals i, de l'altra, segons l'Enquesta Nacional d'Immigrants (2007), a les Illes, un terç de les llars té entre els seus membres algun immigrant.
- A més, entre les formes de convivència, les parelles de fet, amb o sense fills, pas-

sen a significar un nombre important de les llars. No hi ha cap font que permeti esbrinar directament l'evolució a les Illes d'aquest tipus de llars. No obstant això, dues dades ens permeten conèixer la importància actual d'aquest fenomen; d'una banda, es registra un elevat percentatge de nascuts de mares no casades (41% dels naixements) i, de l'altra, la baixa taxa de nupcialitat actual a les Illes Balears, tot i que se situa una dècima per sobre de la mitjana regional. (Vegeu el quadre AIII-9.).

- Les taxes de nupcialitat es mantenen en uns valors baixos, com també altres sèries estadístiques com la de naixements, reflecteixen un canvi sociològic en el model de convivència en parella. Així, de cada cop és més freqüent la convivència sense establir lligams matrimonials i, en cas que s'elegeixi la via matrimonial, en més del 60% dels casos s'opta com a forma de celebració la civil i a una edat cada cop més tardana. Les dades de 2009 de l'INE per a les Illes Balears mostren que l'edat dels homes a l'hora de contreure matrimoni s'ha enfilat fins als

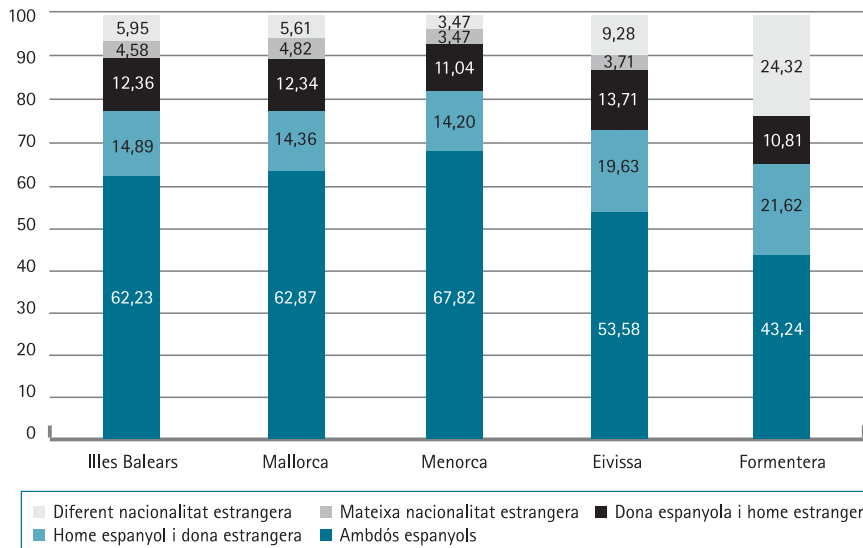
Gràfic III-6
**Evolució de l'edat mitjana al primer matrimoni per sexes.
Estat espanyol i Illes Balears (1975-2009)**

Font: INE, Indicadors demogràfics.

Gràfic III-7

Distribució dels matrimonis per illa i nacionalitat dels contraents (2009)

Font: IBESTAT.

33,5 anys i la de les dones fins als 31,18. (Vegeu el gràfic III-6.).

- Els potentíssims fluxos immigratoris internacionals es reflecteixen de manera febaent en les estadístiques sobre matrimonis. Les darreres dades disponibles (2009) mostren que només el 62,23% es produeixen entre espanyols, quan a principis de segle aquesta xifra era superior al 84% i superava el 90% durant els anys 90 del segle XX. Per illes es palesen més aquestes diferències. Així, Formentera és l'illa on més impacte assoleix la immigració internacional en els matrimonis; només el 43% del matrimonis de 2009 es varen produir entre espanyols, mentre que fins a un de cada quatre es varen

realitzar entre persones de diferent nacionalitat estrangera. Eivissa també presenta un fort índex d'enllaços matrimonials en què un dels dos membres, com a mínim, és de nacionalitat estrangera. Així, menys del 54% de matrimonis el 2009 se celebraren a Eivissa entre espanyols. Menorca és la que presenta un major percentatge d'enllaços entre ciutadans espanyols, amb un 67,82%, mentre que Mallorca i la mitjana de les Illes Balears se situen pels volts del 62%. (Vegeu el gràfic III-7.).

- La mitjana de matrimonis a les Illes Balears entre dues dones, entre 2006 i 2009, és de 42,25, i entre dos homes assoleix gairebé una xifra que duplica aquest valor: 81. Per illes, cal destacar

que les taxes de matrimoni homosexual masculí són les més elevades de l'arxipèlag a Eivissa i a Formentera, mentre que són molt inferiors a la mitjana a Menorca. Quant al matrimoni homosexual femení, presenta un valor tan petit que estan sotmesos a molta variabilitat interanual. No obstant això, també les Pitiüses semblen presentar uns índexs més elevats de la mitjana i, en canvi, Menorca se situaria en la mitjana o un poc per sobre. El percentatge de matrimonis homosexuals sobre el total de matrimonis va ser l'any 2009 del 2,9%

- La baixa nupcialitat que caracteritza el període estudiat s'ha produït amb el procés paral·lel de la forta incidència de les dissolucions matrimonials. Quan es produeix una dissolució matrimonial, la modalitat que ha esdevingut majoritària és la de divorci, que suposa el canvi de l'estat civil dels membres del matrimoni i la dissolució definitiva de l'enllaç matrimonial. Més del 93% de les dissolucions matrimonials de 2009 (2.780) ho varen ser per divorci. D'ençà el 2006 en què s'assolí la xifra màxima de dissolucions matrimonials (145.919 a l'Estat espanyol) se n'ha produït una reducció progressiva. El 2009 només se'n varen produir 106.008 per tornar així a les xifres de començament de decenni. El mateix succeeix a les Illes Balears on s'ha passat de les 3.949 dissolucions a les 2.780. Tal volta, la crisi econòmica, d'una banda, i el major predomini d'enllaços informals (convivències de fet, sense matrimoni), de l'altra, n'expliquen el descens de la tendència.

1.6.

L'ÍNDEX DE PRESSIÓ HUMANA A LES ILLES BALEARS³

L'índex de pressió humana és un indicador que pretén facilitar-nos una dada aproximada de la població que hi ha en realitat a l'arxipèlag en un moment determinat i que ens permet una comparació molt interessant amb la població que hi resideix habitualment, que coneixem gràcies a les dades del padró.

És una informació que resulta especialment important en una comunitat com la de les Illes Balears que es caracteritza per una forta estacionalitat econòmica i demogràfica, que deriva d'una especialització molt marcada entorn al turisme de sol i platja.

Des d'un punt de vista demogràfic, l'estacionalitat té un reflex més que evident. Així, les darreres estimacions provisionals disponibles ens diuen que el mes d'agost passat hi havia devers 800.000 persones més a les Illes que en el mes de gener. Això, si fa no fa, implica que la població que han de suportar les Illes en el període àlgid de l'activitat turística superi en un 76% la que suporta en el mesos de menor activitat econòmica. L'IPH per illes mostra diferències importants. Així, mentre que Eivissa, Formentera i Menorca més que dupliquen la població entre el màxim i el mínim anual (multipliquen la població per més de 2,6 i 2,3, respectivament), la població de Mallorca s'incrementa en un 60% aproximadament. En termes interanuals, per als anys

³ Vegeu: Metodologia de càlcul de l'IPH: http://www.ibestat.cat/ibfiles/content/files/noticias/2011/IPH_VWF_esp.pdf

2009 i 2010, això suposa un creixement dels valors màxims poblacionals del 3,48% per a les Balears, 2,56% per a Mallorca, 3,82% per a Menorca i del 5,49% per a les Pitiüses.

És palès que aquest volum poblacional estacional suposa una pressió important sobre les infraestructures, els serveis i els equipaments de l'illa. La major part de la població estacional correspon a població turística, però també hi ha un col·lectiu prou important de població laboral estacional que, des de la península o l'estranger, arriba a les Illes per residir-hi només en el moment d'activitat laboral.

Si comparem les dades d'IPH entre 2001 i 2010 podem concloure que tant els valors màxims com els mínims han experimentat increments forts. Així, per al conjunt de

les Illes, el màxim d'IPH ha crescut entorn del 17%, mentre que el mínim d'IPH ha crescut més del 26,5%. En valors absoluts, això significa que les Illes suporten més d'un quart de milions d'habitants més en el període àlgid de l'estiu i una xifra propera als 220.000 habitants en el moment de mínim poblacional. Aquests valors representen una forta pressió territorial, d'equipaments i serveis als quals les administracions públiques han de respondre amb uns recursos decreixents.

D'altra banda, observam que els valors dels mínims poblacionals han experimentat els increments més destacats. Això és conseqüència lògica dels enormes fluxos immigratoris que s'han produït a les Balears al llarg d'aquest primer decenni del segle XXI, tal com ja s'ha analitzat en els apartats anteriors.